

«Örnen» 1897

I 1897 var fortsatt ikke Nordpolen erobret. Den svenske ingeniøren Salomon August Andrée ville nå Nordpolen med luftballong. Startstedet for ekspedisjonen var Virgohamna nordvest på Svalbard.

Salomon August Andrée (1854 - 1897)
Nils Strindberg (1872 - 1897)
Knut H.F. Fränkel (1870 - 1897)
Vilhelm Swedenborg (trakk seg før avgang)

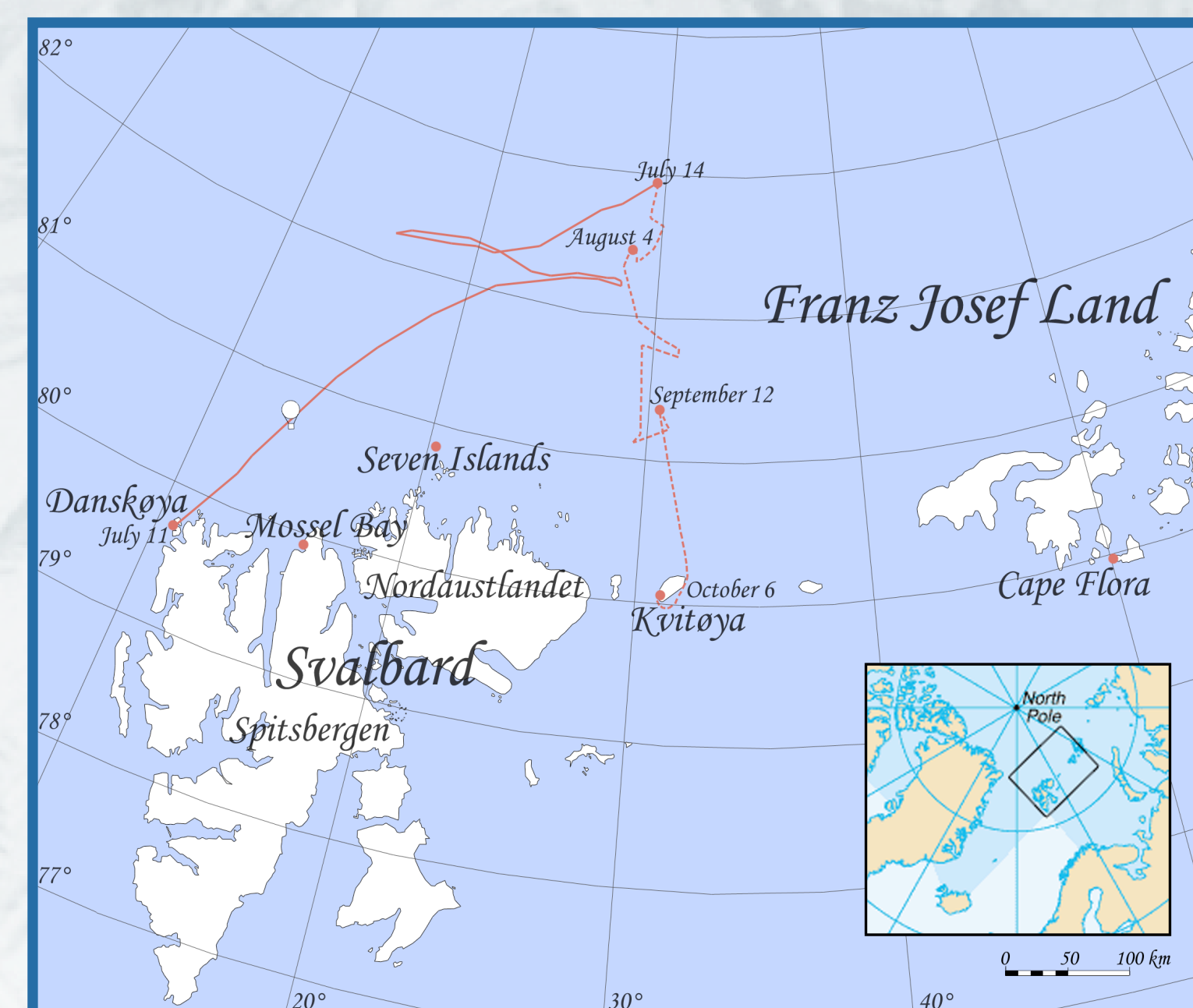
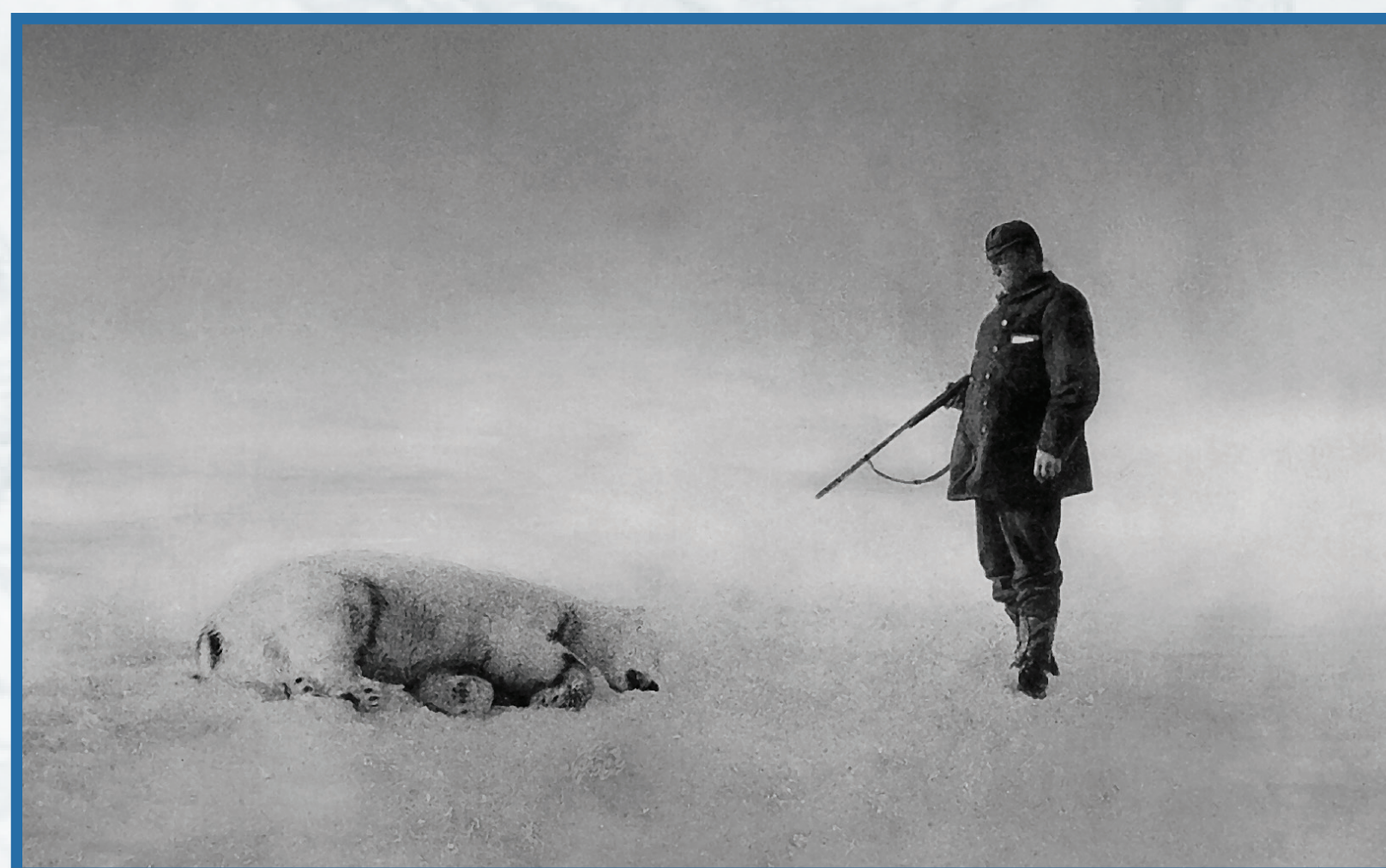
ISVANDRING

Nå startet en tre måneder lang vandring til fots i isen. De hadde to alternativer, enten å gå mot Sjuøyane utenfor nordkysten av Spitsbergen, eller til Frans Josefs land, hvor det var lagt ut nøddepoter. Avstanden til depotene var omlag 300 kilometer uansett hvilken vei de valgte.

KVITØYA

I 33 år var «Örnen» skjebne ukjent. Men i 1930 gikk en norsk ekspedisjon ledet av Gunnar Horn i land på Kvitøya. Der fant de rester etter leiren til Andrée. De fant Strindberg gravlagt i en grav, mens likene etter Andrée og Fränkel ble funnet i restene av teltet.

Valget falt på Frans Josefs land, og den 22. juli begynte isvandringen. Havaristene holdt først kurs mot Frans Josefs land før de innså at strømmen og isen førte dem i feil retning. Ferden begynte å ta på. De var utslitte og plaget av sykdom og skader. De bestemte seg for å overvintre på isen, og håpet at strømmene til slutt vil føre dem tilbake til Spitsbergen. Men isen brøt opp, og 5. oktober reddet ekspedisjonen seg i land på Kvitøya etter å ha lagt bak seg 400 km.

Det ble også funnet dagboksnotater etter Andrée. Andrées notater er svært sparsommelige etter ilandstigningen på Kvitøya. Teksten omfatter bare 4½ sider og ser ut til å ha blitt avsluttet kort tid etter ankomst. Disse notatene var i svært dårlig forfatning da de ble funnet. De forteller om rekognosering og flytting, om dårlig vær, og om at det ble lagt planer om å bygge en hytte, en plan som aldri ble gjennomført. Det aller siste livstegnet fra Andrée-ekspedisjonen er fra 17. oktober 1897, da Strindberg i sin almanakk karakteriserte situasjonen som spennende.

Det har vært spekulert i hva de døde av, og den mest utbredte teorien er trikinforgiftning fra isbjørnkjøtt. Det ble funnet eksponert film blant utstyret i leiren. Filmene ble fremkalt og inneholdt bilder fra ferden. I Norsk Polarinstutts bildedekiv finnes både bilder fra Andrées ballongferd og fra funnene som ble gjort i 1930.

“ÖRNENS” FLUKT

Om ettermiddagen den 11. juli tok «Örnen» av fra Virgohamna. Ekspedisjonen hadde med seg 345 kilo ballast i form av sand. Resten av ballasten besto av ammunisjon og instrumenter, samt proviant beregnet for omlag 6 måneder ved avreise.

Allerede under oppstigningen røk deler av slepelinen, og det ble vanskelig å styre ballongen. For å kunne holde rimelig høyde var ballongen avhengig av klarvær. Men første natta støtte ekspedisjonen på tåke og kraftig skydannelse, slik at ballongen ble avkjølt, fuktig og tung, og dermed mistet høyde. Mye ballast ble lempet over bord, for at ballongen skulle holde seg i luften. Det dårlige været fortsatte, og etter 65 timer landet «Örnen» på isen, 480 kilometer fra startpunktet.

